

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **\_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності**  
**072 Фінанси, банківська справа та страхування**

**освітньо-професійна програма**  
**Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування**

**на тему: «Підвищення ефективності фінансової діяльності**  
**комерційного банку»**

**Виконавець:**  
здобувач ЦЗФН

Єгор ГРИГОРЕНКО

/підпис/

**Науковий керівник:**  
к.е.н., доцент

Ірина ЛАПІНА

/підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** Ефективність фінансової діяльності окремих банків значною мірою впливає на загальну ефективність банківської системи. Комерційні банки, концентруючи великі обсяги фінансових ресурсів, відіграють ключову роль в економічному розвитку країни. Низька ефективність посередництва між власниками капіталу та тими, хто потребує капіталу, може зупинити економічне зростання або сповільнити його. Отже, економічна та фінансова стабільність країни значною мірою залежить від ефективності фінансової діяльності банківської системи. Неефективна діяльність робить відповідний банк менш конкурентоспроможним. Саме тому комерційні банки повинні шукати способи постійного підвищення ефективності фінансової діяльності.

В умовах економічної нестабільності, зростання регуляторних вимог, посилення конкуренції на банківському ринку, розвитку цифрових технологій і вимог клієнтів до якісних банківських послуг банківські установи звертають увагу, перш за все, на власну ефективність, у тому числі в порівнянні з банками-конкурентами. Отже, проблема підвищення ефективності фінансової діяльності актуальна для банківських установ.

Проблемами ефективності фінансової діяльності банківських установ цікавляться багато вітчизняних і зарубіжних вчених і практиків, серед яких: Владика Ю., Приступко А., Головкова Л., Крисанова Н., Добрик Л., Карчева Г., Коваленко В, Пернарівський О., Хуторна М. та інші. Проте, незважаючи на важливість їхніх наукових праць, питання про природу ефективності фінансової діяльності банківських установ на сьогодні є недостатньо розробленим як у теоретичному, так і в методичному відношенні. Тому, на нашу думку, комплекс питань, пов'язаних із визначенням сутності ефективності фінансової діяльності банківських установ, основних чинників її формування та показників для її оцінки потребує подальшого дослідження.

**Метою роботи** є дослідження теоретичних та практичних основ визначення ефективності фінансової діяльності банківських установ, вивчення факторів, що її формують, з подальшою розробкою рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансової діяльності комерційного банку.

### **Завдання дослідження:**

- визначити сутність поняття «ефективність фінансової діяльності комерційного банку»;
- розкрити роль оцінки ефективності фінансової діяльності в управлінні комерційним банком та прийнятті стратегічних рішень;
- розглянути методичні підходи щодо аналізу та оцінки ефективності фінансової діяльності комерційного банку;
- оцінити ефективність фінансової діяльності ПАТ «МТБ БАНК»;
- провести економетричне моделювання впливу факторів на ефективність фінансової діяльності ПАТ «МТБ БАНК»;
- визначити основні підходи до формування стратегії забезпечення ефективності фінансової діяльності банку;

– визначити основні підходи до формування стратегії забезпечення ефективності фінансової діяльності банку.

**Об’єктом дослідження** є процеси оцінки ефективності фінансової діяльності комерційного банку.

**Предметом дослідження** є теоретичні та практичні основи ефективності фінансової діяльності комерційного банку та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності фінансової діяльності комерційного банку ПАТ «МТБ БАНК».

**Методи дослідження.** Під час дослідження застосовано методичний апарат, що базується на системному підході до вивчення процесів діяльності комерційних банків та деяких спеціальних методах, що забезпечують комплексне дослідження процесу оцінки ефективності, а саме: дослідження, аналіз та синтез (визначення основних понять і категорій ефективності фінансової діяльності комерційного банку); порівняння та узагальнення (вивчення думок різних авторів щодо сутності та значення поняття «ефективність фінансової діяльності комерційного банку», чинників, що на неї впливають, методів її оцінки); спостереження (при вивченні основних тенденцій діяльності ПАТ «МТБ БАНК» та його фінансових результатів); економіко-математичні (оцінка фінансового стану банку та ефективності діяльності шляхом розрахунку фінансових показників; економетричне моделювання впливу факторів на ефективність фінансової діяльності банку).

**Інформаційна база дослідження.** Дані для дослідження взяті з матеріалів монографій, підручників, періодичних видань, законів та нормативно-правових актів України з питань банківської діяльності, офіційної статистики Національного банку України та фінансової звітності ПАТ «МТБ БАНК» за 2022-2024 роки.

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота складається з змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок (без додатків). Робота містить 11 рисунків, 19 таблиць та 6 додатків. Список використаних джерел містить 44 найменування.

**Публікації.** Матеріали кваліфікаційного дослідження були висвітлені на IX Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (ОНЕУ, 2025 рік.).

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи ефективності фінансової діяльності комерційного банку»** визначено економічну сутність та значення ефективності фінансової діяльності комерційного банку. Визначена роль оцінки ефективності фінансової діяльності в управлінні комерційним банком та прийнятті стратегічних рішень. Охарактеризовані методичні підходи щодо аналізу та оцінки ефективності фінансової діяльності комерційного банку.

У другому розділі *«Оцінка ефективності фінансової діяльності комерційного банку ПАТ «МТБ БАНК»* охарактеризована фінансово-економічна діяльність комерційного банку ПАТ «МТБ БАНК». Проведено аналіз основних показників діяльності та ефективності фінансової діяльності банку ПАТ «МТБ БАНК». Досліджені особливості забезпечення фінансової діяльності банку. Проведено економетричне моделювання впливу факторів на ефективність фінансової діяльності ПАТ «МТБ БАНК»

У третьому розділі *«Напрями підвищення ефективності фінансової діяльності комерційного банку ПАТ «МТБ БАНК»* розглядаються основні підходи до формування стратегії забезпечення ефективності фінансової діяльності банку. Також надані рекомендації щодо підвищення ефективності фінансової діяльності комерційного банку ПАТ «МТБ БАНК».

## ВИСНОВКИ

У кваліфікаційному дослідженні наведено теоретичні узагальнення та надано практичні рекомендації щодо вирішення проблем підвищення ефективності фінансової діяльності комерційних банків.

1. У дослідженні окреслено сутність таких понять як «ефект», «ефективність» та «економічна ефективність». У даній роботі ефективність комерційного банку визначена як здатність задовольнити потреби як клієнтів, так і самого банку за наявності системи управління, що базується на формуванні науково обґрунтованої стратегії діяльності банку. В економічному плані ефективність банку розглядається як його кінцева характеристика, яка відображає зв'язок між економічним ефектом і витратами на використання ресурсів банківських установ; вказує на те, наскільки продуктивно використовуються кошти акціонерів і вкладників.

2. У сучасному світі банківська система відіграє дуже важливу роль в економіці, оскільки забезпечує фінансову стабільність і сприяє розвитку бізнесу разом із задоволенням фінансових потреб населення. Тому оцінка ефективності управління банком постає в цьому контексті як пріоритетна. Аналіз ефективності банку є важливим як для роботи банку, так і для його стратегічного планування. Економічна ефективність банківської діяльності визначається виходячи з витрат на доходи від мобілізації ресурсів та їх розміщення. Аналіз діяльності банку має стосуватися не лише чіткого розрахунку показників, а й оцінки прогнозованого рівня ефективності. Отже, проведення перевірки роботи банку є необхідним кроком для з'ясування його фінансового стану та виявлення резервів для підвищення прибутковості його діяльності.

3. Критеріями оцінки ефективності діяльності банку є його фінансові результати (дохід, прибуток) і результати діяльності (рентабельність). Загальні групи показників фінансового стану, яких досягає будь-який банк, однаково важливі з огляду на їх значення або цільове значення для самого банку та соціально-економічного середовища, в якому він працює.

На рівень ефективності фінансової діяльності банку впливає велика кількість чинників. Існують різні способи їх класифікації. Зазвичай дослідники поділяють їх на такі типи: зовнішні та внутрішні, загальні та специфічні або навіть кількісні та якісні, та інші. Етапи оцінки ефективності фінансової діяльності банку включають:

1) визначення ключових моментів, які мають значення для оцінки ефективності фінансової діяльності банку;

2) проведення аналітичної роботи, яка включає встановлення методичного інструментарію та вимірювання відповідних показників для оцінки рівня ефективності банку. До основних підходів, що застосовуються при оцінці ефективності діяльності банку, належать коефіцієнтний та аналітичний підходи.

3) узагальнення результатів дослідження шляхом визначення та аналізу факторів, що впливають на ефективну діяльність банку, застосування додаткових методів для висновків та рекомендацій.

4. Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах ПАТ «МТБ БАНК». ПАТ «МТБ БАНК» - сучасний універсальний банк, що надає повний спектр якісних банківських послуг на фінансовому ринку України. Проведений аналіз показав, що за період 2022 - 2024 рр. банк збільшив масштаби своєї діяльності, про що свідчить загальна динаміка активів, яка має зростаючий характер: у 2023 році активи зросли на 69,29%, а у 2024 році – на 23,23%. Збільшення темпів росту може вказувати на тактичні зміни стратегії банку, які позитивно впливають на його фінансовий стан та ефективність фінансової діяльності. Основні структурні складові активів банку – це грошові кошти, кредити клієнтів та фінансові інвестиції. Інші статі займають невелику частку. Велике значення мають кредити та заборгованість клієнтів, адже в умовах воєнного стану основним напрямком активної діяльності банку залишається збереження та підтримка якісного кредитного портфеля. Крім того, протягом 2024 року банк сформував резерв під знецінення кредитів на суму 761 млн грн, що забезпечило цю статтю активу балансу. Фінансові інвестиції представлені наступними цінними паперами: державні облігації України, облігації Казначейства Франції, Німеччини та США, депозитні сертифікати НБУ. Таким чином, структура активів залишається незмінною і характеризується переважанням кредитних операцій, а також фінансових вкладень у цінні папери. Така структура є класичною і в цілому відповідає традиційним підходам до формування активів банківських установ, що діють в Україні.

Що стосується зобов'язань, то найбільшу частку в них займають кошти клієнтів (майже 98%). Серед коштів клієнтів – найбільша частка коштів юридичних осіб.

5. Провівши аналіз основних показників ефективності діяльності ПАТ «МТБ БАНК», можна зробити висновки, що фінансові проблеми, які мав банк у 2022 – 2023 роках, практично вирішені в 2024 році. Дослідження ключових показників діяльності ПАТ «МТБ БАНК» виявляється дуже корисним для виявлення проблем, з якими він стикається. Ключова оцінка показників рентабельності може допомогти цьому банку вийти з труднощів, наразі в 2024

році банк має достатньо високі показники рентабельності через збільшення рівня чистого прибутку. Щоб банк підтримував таке стійке зростання та відновлював фінансову стабільність, він повинен забезпечити адекватне зростання прибутку, що відповідає розміру активів і капіталу.

6. Результати проведеного аналізу дозволили побудувати багатофакторну економетричну модель, яка ілюструє взаємозв'язок фінансового результату та показників фінансової діяльності ПАТ «МТБ БАНК». Факторами, що впливають на чистий прибуток комерційного банку, були обрані кредити, надані клієнтам, фінансові інвестиції, грошові кошти та еквіваленти. Проведений аналіз показав, що найбільший вплив на прибуток дають фінансові інвестиції. У якості перспективи, можна рекомендувати керівництву банку для збільшення значимості кредитування зосередитися на залученні нових клієнтів, а також на утриманні наявних клієнтів, наголошуючи на необхідності розвитку управління відносинами з клієнтами.

7. В умовах швидких змін і високої конкуренції на фінансовому ринку ефективне управління банком і, відповідно, конкурентоспроможність виділяються як одна з найактуальніших проблем. Стратегія забезпечення ефективності фінансової діяльності комерційного банку включає визначення цілей і шляхів успішного функціонування банку. По-перше, обрані напрямки діяльності банку повинні випливати з дуже глибокого перспективного аналізу та прогнозування зовнішніх тенденцій, що включає стан макроекономічного середовища, стан ринку банківських послуг та його сегментів, а також особливості державного регулювання та оподаткування. По-друге, внутрішні умови, такі як обсяг і структура фінансових ресурсів, цілі розвитку активів і їх відносна прибутковість з урахуванням ліквідності та ризику відповідно також ускладнюють формування стратегії через їх імовірнісний характер. З нашої точки зору, варто більше уваги приділити аналізу визначення основних напрямків зменшення банківських витрат та вибору найбільш прибуткових напрямків кредитної діяльності.

8. Для підвищення ефективності фінансової діяльності банку ПАТ «МТБ БАНК» пропонуються наступні способи її підвищення:

- розширення клієнтської бази;
- впровадження нових систем і технологій, які забезпечать накопичення ресурсного потенціалу;
- контроль процентних ризиків;
- проведення виваженої маркетингової та цінової політики;
- зниження рівня витрат;
- застосування фінансового планування, яке дає змогу передбачити доходи, витрати та прибуток банку;
- підвищення якості кадрового забезпечення банку.

В процесі дослідження зроблено висновок, що в сучасному банківському бізнесі стратегія розвитку не може відбуватися без цифрових технологій. Ці технології дають змогу оцінити конкурентоспроможність банківських установ і водночас створюють нові фінансові ризики, які можуть вплинути на стабільність та ефективність фінансової діяльності банку.

Нижче наведено шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності банків на основі активного залучення цифрових технологій:

1) Перенесення банківських операцій в онлайн-простір, що значно скоротить або зовсім усуне потребу в паперових документах.

2) Зробити банківську допомогу для малого та середнього бізнесу віртуальною: це спростить доступ до банківських послуг для власників бізнесу, заощадить час і гроші, які будуть витрачені на відвідування банківських відділень.

3) Використання чат-ботів і встановлення голосового помічника спрямоване на те, щоб побачити, наскільки задоволені клієнти, і зробити сервіс кращим.

4) Створення автоматизованої маркетингової платформи, що спрямоване на оптимізацію маркетингових кампаній та зростання клієнтської бази комерційного банку.

Таким чином, запропоновані організаційно-методичні напрями підвищення ефективності діяльності комерційного банку в умовах зовнішніх негативних факторів дозволять побудувати механізм управління комерційним банком, що адаптується до змін ринкових умов.

## АНОТАЦІЯ

### Григоренко Є. Є. «Підвищення ефективності фінансової діяльності комерційного банку»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності  
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною  
програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»  
Одеський національний економічний університет  
м. Одеса, 2025 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процеси оцінки ефективності фінансової діяльності комерційного банку. Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи ефективності фінансової діяльності комерційного банку та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності фінансової діяльності комерційного банку ПАТ «МТБ БАНК».

У роботі визначено роль і значення ефективності фінансової діяльності комерційного банку, надано загальну характеристику методів аналізу ефективності фінансової діяльності банку та їх класифікацію. Другий розділ роботи присвячено оцінці фінансових показників ПАТ «МТБ БАНК» та коефіцієнтному аналізу ефективності фінансової діяльності банку з урахуванням факторів впливу на неї.

У третьому розділі досліджено основні підходи до формування стратегії забезпечення ефективності діяльності банку та перспективи підвищення ефективності фінансової діяльності банку в умовах цифровізації.

**Ключові слова:** комерційний банк, ефективність фінансової діяльності, доходи та витрати банку, коефіцієнтний аналіз, прибутковість, рентабельність, фінансовий стан.

## ANNOTATION

### Grigorenko E. “Increasing the efficiency of the financial activities of commercial bank”

qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty  
“072 Finance, banking and insurance” under the educational and professional program  
“Finance, financial management and insurance”  
Odessa National Economic University  
Odessa, 2025

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the processes of assessing the efficiency of financial activities of a commercial bank. The subject of the study is the theoretical and practical foundations of the efficiency of financial activities of a commercial bank and the development of proposals for improving the efficiency of financial activities of a commercial bank PJSC “MTB BANK”.

The work defines the role and significance of the efficiency of financial activities of a commercial bank, provides a general characteristic of the methods of analyzing the efficiency of financial activities of a bank and their classification. The second section of the work is devoted to the assessment of financial indicators of PJSC “MTB BANK” and the coefficient analysis of the efficiency of financial activities of the bank, taking into account the factors influencing it.

The third section examines the main approaches to forming a strategy for ensuring the efficiency of a bank's activities and the prospects for increasing the efficiency of the bank's financial activities in the context of digitalization..

**Keywords:** commercial bank, efficiency of financial activities, bank income and expenses, ratio analysis, profitability, profitability, financial condition.